

Samisk skolehistorie

Samisk skolehistorie er historia om den skolen som statsmaktene har tilbudt/påtvunget samene. Den starter med russisk, svensk og dansk-norsk misjon fra 1600-tallet og fortsetter med en lang periode der samene språklig og kulturelt skulle assimileres i majoritetsbefolkninga i det enkelte land. De siste tiåra har vi sett en større aksept for samisk språk og kultur i skoleverket, og en begynnende revitalisering av samisk språk, men det er fortsatt ofte langt mellom realiteten i skolen og ønsket til samiske organisasjoner og organer.

Prosjektet Samisk skolehistorie har som mål å undersøke denne historia gjennom studier av arkiv og andre skriftlige kilder, samt å samle fortellinger fra dem som har opplevd skolen for samiske elever. Det kan være elever, lærere, foreldre eller skolemyndigheter.

Prosjektet starta i 2002 i Norge, og der er til nå utgitt 5 bøker i serien. Bøkene har tilsammen omlag 200 artikler av forskjellige typer, fra personlige og lokale beretninger til mer vitenskapelige artikler. De siste åra har vi starta arbeidet med å utvide prosjektet til Finland, Sverige og Russland, men dette har ennå kommet relativt kort og ingen resultater er ennå publisert.

Prosjektet har ei felles internettside, <http://skuvla.info>, med informasjon på mange språk og med en del materiale i tillegg til det som fins i bøkene. Vi arbeider nå med å få oppretta et formelt samarbeidsorgan.

På den utdanningshistoriske konferansen i Umeå ønsker vi å ha en sesjon, der de som arbeider og planlegger arbeid med samisk skolehistorie skal orientere hverandre og andre interesserte om forsknings- og dokumentasjonssituasjonen i hvert land, om de metoder de har brukt og planlagt å bruke, og om noen av de resultater de har kommet fram til så langt. Siden dette arbeidet er på svært varierende stadium i de fire aktuelle landa, vil da også presentasjonene bli ganske forskjellige.

Presentasjonene bør både gjelde prosjektet Samisk skolehistorie i hvert land, og andre forskningsprosjekter som er gjennomført eller under arbeid eller planlegging som går på beslektta tema. Vi ønsker også at andre enn de vi nå vet om deltar i sesjonen med innlegg.

Sessionsansvarig: Svein Lund

E-post: sveilund@online.no

"En særskilt forpliktelse. Samiske og urfolksrelaterte spørsmål i barnehagen"

Torjer A. Olsen, Senter for samiske studier / Center for Sami Studies, Universitetet i Tromsø

I rammeplanen for barnehagens innhold og oppgaver understrekes det at barnehagen har en særskilt forpliktelse til å ivareta samiske barns og foreldres rettigheter. I tillegg skal barnehagelærere ha kunnskap om urfolks retter. Dette settes inn i en sammenheng der det flerkulturelle samfunnet og ansvaret for urfolk er viktige deler. Paperet vil undersøke rammeplan for barnehagen og retningslinjer for barnehagelærerutdanningen og stille spørsmål om hvordan samiske og urfolksrelaterte tema presenteres. Dette vil settes inn i en større sammenheng av skolens og samfunnets behandling av det samiske.

Educational democratization and ethnification in Swedish Sápmi – 1942 to the present

Patrik Lantto, Umeå universitet

I dette bidrag presenteras ett samehistorisk skolprosjekt som nyligen erholdt 6,4 millioner från FORMAS. I projektet ingår projektledare Patrik Lantto, docent i historia; David Sjögren, FD i historia; Anna-Lill Ledman, FD i historia; Johan Hansson, FD i historia; Daniel Lindmark, professor i historia och Björn Norlin, FD i historia.

I det här forskningsprojektet, som i sex olika delstudier behandlar sameskolan och samernas folkhögskola från 1942 till nutid, fokuseras hur undervisningsinnehållet genom utbildningsväsendets demokratisering successivt har "etnifierats". I läroplanen och i detaljerade instruktioner för undervisning så har man varit tvungen att balansera två målsättningar: utbildningens likvärdighet i förhållande till den "vanliga" skolan och att utbildningen skall stärka samisk identitet och bevara samisk kultur. Två övergripande frågeställningar anmäler sig i och med denna dubbla målsättning: Den ena rör hur målsättningarna har förhållit sig till varandra. Vilka kompromisser och avsteg från den "vanliga" utbildningen har det samiska utbildningsväsendet tvingats att göra för att i rimlig mån kunna stärka samisk identitet och vidareförmedla samisk kultur? Den andra rör frågor om vilka olika uppfattningar om samisk identitet och samisk kultur som har uttryckts och som ansetts ha varit bärande inslag i samisk utbildning, både formulerade av samerna själva och av det omgivande samhället. Projektet argumenterar för att i förhandlingen av undervisningsinnehållet blottläggs skilda uppfattningar om vad samisk identitet och samisk kultur innebär. Häri ligger också projektets samhällsrelevans, eftersom förhandlingens utfall återverkar på samernas självbild. Det är troligt att

det som undervisningen betonade som samisk identitet och samisk kultur har påverkat samers självbild efter avslutad skolgång.